

REGÉLO.

Pesten csütörtökön szeptember 26^{kán} 1839.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Normandi szűz.

(Az 1789-diki francia lázadásból)

I.

A' szünetlen panasz, bizalmatlanság, háborgás és párt, mellyek az országra többszöri inséget hoztak, a' népet örök nyugtalanságban tartották.

BAJZA.

A' XVIII-dik század vége szolgál beszélyem alapjául, azon időszak tudniillik, mellyet a' kivivásért epeszlő szabadságszomj, egy jobb lét vágya borzasztólag mocskosított a' kormányával elégtelen francia nemzetre nézve azon önzés tűzte célú szívtelen nagyok által, kik az ohajtott köztársaság előképzetében ittasan szédelgő néppel magával a' trón romja felett akarák megvetetni a' despotismus alapját.

Nem várta a' nemzet azon véres tüneményeket, mellyek csak hamar egymást felváltva 's gyásznyomokat hagyva futottak-át polgári egén, nem a' honfinak honfitóli rakásra öletését; de hogy a' vérivő szörnyek, Marat, Danton, Robespierre, fejüket a' biztos zavarban felütvén, bódító maszlagot osztának szét: a' honfivért vak dühvel onták ferdőkre a' külön véleményre 's testületre szakadt pártok, fel egészen koronás királyuk trónjáig, hol a' szerencsétlen XVI-dik Lajos el is vérzett nyaktiló alatt.

Fájdalmasan érezte e' csapást a' világ minden fejedelme; kárhoztatá ezt, mint szentségtelen tettet, a' király szennyes alacsonyítása nélkül jobb létre vágyó mérséklettebb rész: de valamint a' a' zürzavarokból eredt méltatlanságokat, úgy e' vég-csapást is csak titkos nyögéssel fájlalhatta; mert látá, hogy a' bármilly erőben mutatkozott részvét is most titkon fosztatik-meg lelkes tagjaitól, majd nyilván hurezoltatnak a' nemes gondolkozásúak nem-ember bírák elébe, hol nincs többé mentség, annyival kevésbbé irgalom, hol bizonyos halál bitorolt.

II.

Kecses ritka szép lány!

Mi vagy? — egy mély talány.

Ez időkből tűnik-fel előttünk a' némbéri magas lelkiületnek ritka példája, a' minden női kecsű Corday Marie Charlotte-ban, egy caeni normanszüzben; ki, a' millyen fenti fogalmú volt a' liberalismusról, a' szabad köztársaságról, éppen olly szilárd gyűlölettel viseltetett az ezek által tulságra vetemültt zsarnokok iránt. Politicai mély belátással lebegett a' honi lázadás felett; komoly figyelemmel bocsátá-át lelke ítélő székén annak koronkénti bitor jeleneteit; fájdalmas borzadással nézett az uralkodásvágyú 's tetteitekre köztársasági palástot vontt ármányosok — mint honvesztére törekvők után, — 's lelke ez által hova tovább felfoghatlanabb, merényszülte terve, habár halál keresztelendi is, naponként élvezetesb lön előtte. Élvezetes — mondom, jöllehet egy felől az élet ártatlan kecszeivel finom anyagi kapcsolata, mellyből fogékony lelkére kedves életszesz szívárgott; más felől a' koronként ápolása alá vett kisdéd árvákra visszagondolás, próbát tettek a' szilárd — előttünk még ismeretlen — tökélet aczél rugójának lágyítására. De a' próbátét nem sikerülhetett; mert a' rimáncodó indulatok karjai közül ilyenkor kibontakozott lelke mindig rendületlen maradt, habár az érző szép Charlotte szemeibe könnyük toltak is. — „Tervem hazám iránti nagy tartozás!“ ezzel vigasztalá alantabbi szomor érzelmeit.

1793-dik év tavaszutó 20-dikán, bucsút véve rokonaitól, 's Isten áldását kérve a' siró árvákra, tervének egyedül tudója hagyá-el Normandiát.

Valljon tudjátok-e fájdalmas rokonok, siró árvák, hogy ez, az örök válás végbucúja volt?!

III.

Tagadd tehát, tagadd, ha merheted;

Tagadd, ha annyi lelked van.

VÖRÖSMARTY.

Nyárelő egyik estvéjén lovagok tértek St. Diez erdei csap-székébe, hol lenyergelés után komolyan mentek a' szobába. Barnaszínű egyenruhájuk rejtélyes, mint kiket fedezett, 's minden katonai osztálytól különböző vala a' sereg. Kerek tetejü fekete fővegek széles védő bőrékkel, aczél eresztékekkel, vállig függő gazdag veres bojttal, 's állandzó szíjjal volt ellátva. Bő öltönyük ujját sodrony-szövet köríté könyökig; ugyan ilyen fedé melljöket aczél

kapcsoknál fogva. Övük széles bőr, rézcsatokkal; fegyverük kard, tőr 's pár pisztol; 's mind ezt egy fekete bő köpönyeg burkolá magába.

Főnökük — egy óriási barna alak — elől fogott helyet az asztalnál, 's vastag szemöldöke alá süllyedt villogó szemeit körüljáratván, — „bort csapláros! — dörge arcszakálával párosult bajusza alól — neve is azért illy rövid, hogy hamar kaphassa az epedő — „kövessetek vitézim! szerencse-hagyottan se álljunk-el ettől az áldott szokástól. Hanem mi előtt poharat érintenénk, kettőztesd George az ajtó-ört, mert, mint értém; mult éjen igen rossz álmód volt, és az álomban — mond gunyos dühhel — sokszor való lehet.“

Fenyegető hangon „igen“-el bizonyíták, 's egy alig 18 évű ifjú arcán, pillanat alatt áttűnt sápadtság után, bíbor szín gyult-el.

Mindnyájan letelepedtek; 's miután az elértkezett csapláros poharakra osztá a' hozott bort — „Éljen Marat, éljen Danton“ — harsogott, 's hosszas ivás következett.

„Hű Lefroar! — szólítja sátáni nyájassággal a' főnök az imént érintett ifjút — még is olly hideg a' barátság köztted 's a' bor között, mint tőrünk 's az élet között, — csak hogy éppen érintetlen nem hagyád poharadat.“

„Neki már ez szokása — mond Dierboud — egy tömör sasorrú, kihólyagosodott szemű izmos alak. — Azért is hagyj-fel vele vezér; beszélj-el inkább álmodat George, hát ha még minket is érdekel.“

„Ugy gondolnám — válaszol ez — halljátok hát röviden:

Lefroar, a' szép Lefroar, álomban a' joinville-i fogadósleányába szerelmes lön, és ismét a' kecses lányka ő bele. De a' boldogság mulékony volt; mert a' szép ifjúnak velünk együtt indulnia kellett, ki is alattomban, hő csókok 's nagyot jelenthető sugások közt, egy iratot — hihetőleg szerelmest — hagyott a' szép könyezőnél. Egy inger következményében a' megsejtett iratot rejtekéből elővonám a' lányka félre fordultakor, — és hajam szálaít ég felé meresztő sorai most is betű hiján állnak előttem; de az iratot vezérünk parancsából ismét visszahelyzém.“

„„Halljuk, halljuk!““ — kiáltának lángzó vágygyal — és George vadul forgó szemeinek nyugpontjául Lefroart választva így kezdé:

„„*Kedves bajnoktárs!*““

Hogy vitézeid vérét kimélhesd, 's hogy célunk érve legyen, siess utánunk st. Diez erdei fogadójába, hol a' jövő éj nyuga-

lomra szánatott; éjfélkor én leendek őr értted! Megjőjj, az alatomos megtámadás lovagi nemességedet itt nem sértheti.

barátod LEFROAR.“

„Értelek kósza reb! — riad most a' főnök emelt törrel — régi gyanúkat a' mai nap valóra érlelé. Nevezd, ha éltedet még meg nem unád, a' gyáva leselkedő czimborát; fedezd-fel a' veszett kutyákat, melyeket ránk dühítél! Kik ezek? — szólj igazán; mert a' tör hegyes, a' kart ismered, a' halál jéghideg!“

„Tőlem — válaszol a' pillanat alatt harcristen állását kölcsönzött ifjú — mit sem hallandasz; hadd legyen hideg a' halál; de Istenemre mondom, tettlen meg nem fagyaszt.“

„No vezér! hát csalt-e jóslatom — mond kitörőleg Dierbont — hiszed-e most már, hogy ez az a' gonosz szellem, mely tervünket megelőzve üriti-ki előttünk az elleni lakokat, hogy a' st. menhouldi éjt elrontó lövés, melyet rá irányoztnak hazudott, tőle jött lázasztói szándékból, mely által az összerohant nép között négy vitézünk vérzett-el, és szaladnunk kellett Marat 70 aranyos ellene nélkül.“

„Tagadd, ha tagadhatad most már hitvány pribék — dörge George — hogy az epináli kert-falazaton is alakokat segítél-át; mondd, mint idáig, hogy az szemképrázat volt; ott is áruló valál! Ezért nem lelénk a' roppant épületben, hol 11-re számolánk, egy hitvány kuktánál egyéb véradót.““

„Hah, tigrisek! — mond Lefroar — hát még sem elég a' vér-szerencse?! Nézzetek vissza alsó franczia országra hagyott vérnyomaitokra; nézzetek a' néptelen lakokba, hol szülőket, ártatlan csecsemőket hurczolátok keresett halálra. 'S mind ezt miért tehetétek? Talán megsérték magas személyeiteket; igen, mivel nem-ember főnöktöket jótétten halmozák! vagy talán életére törtek? Ne higgyétek! irtóznak vérétől a' tigris is. Nézzetek-be a' naplóba, melyet rémfefeiteknek vérrel irtatok: ekkor hiszem, hogy össze borzadva adjátok-fel magatokat; mert az Isten szava, melyet a' legügyesebb gyilkos sem szurhat-le, szivben épült trónjából megfog szóllalni.“

„Aprítsd — kiált Dierbod — e' pokol-imás szónokot olly apróra, hogy az ítélet napi angyal előtt is talány maradjon.““

A' gátszakasztott árként rohanók ellen magát oroszlányilag védő Lefroar lassanként az ablakig tolatván, a' kiszökött George által karjai hátra kapatván, elnyomatott.

(Folytatása következik.)

ÉLETTÖRTÉNET.

Maria és Hedvig.

(Vége.)

Tíz hónap és 10 napi keserves fogság után szabadult-ki az ártatlan fogoly. Zenghben új erővétel kedvéért 14 napot tölte, hol 5 velencei nemes Patriciustól fogadtatott, 's honnan a' szabadításában munkás városoknak érzékeny köszönő leveleket irt. Két fő nemestől kísérve elindult Buda felé, 's még csak akkor kezdett Zsigmond mozgolódni, hogy feleségének Zágrábra elébe menjen. Kiszabadulásának 30-dik napján találkoztak először. Sok papi és világi ur kísérte Zsigmondot Budáról; sokan csatlakoztak hozzá ut közben, 's nagy pompával, öröm-zajjal vitték szenvedése által csak tiszteletesebbé lett igaz királyukat Budára; legnagyobb diszt pedig a' látható igaz, szíves öröm adott a' pompamenetnek.

Nem merte Zsigmond a' szenvedés nagy iskolájában tanult 's éresre jutott szelid és nála erősebb lelkületű Mariát hatalma gyakorlatában korlátozni. Ez tehát nem gondolván a' saját koronáztatása óta történt két törvénytelen erőszakos koronázással, egész méltósággal vitte nagy tiszttét, férjére leginkább csak a' hadi dolgok elintézését bízva, 's annak csak tekintete fenntartásaért iratván nevét rendelkezési alá.

A' lelki és testi töredelmek azonban annyira meghatották fiatal erejét, hogy csak 8 évet tölthetett még ez után, többnyire betegesen. — 1395-ben meghalt, 's N. Váradon temettetett-el.

Hedvig ezek közben, a' lengyel nép bálványa, egyesíté személyében a' szerény polgárnő és uralkodónak erényeit. Honn a' jótéteményekben fáradhatlan, népének testi lelki javát előmozdító, szegények gyámola, iskolák felállítója, pártolója, buzgó keresztény volt. Ő fordította a' sz. bibliát először is lengyelre. Csatak viharában vitéz férjének helytartója, ő foglalta-el Galiciát Zsigmondtól (Jagjelt Lithvániában más bajok tartóztatván-el) személyesen vezérelve 19 éves korában seregét.

Jelen volt Maria holta után férjének magyar ország elfoglalására tett próbatételén is, 's jelét adta, miként a' földi birodalmaknál becsesebb előtte a' mennyei; mert a' határszélt oltalmazó Kanizsai János érseknek szívre ható, buzgó reá beszélésére, és az egyházból kitagadással fenyegetésére, nemcsak visszavonult magyar országból, hanem örökösen le is mondott irántai jogáról. Kevés évvel pedig ez után, atyafisága és semmi irigységnek nem táplálása bizonyságaul a' gyönyörű fiatal nő, az akkori időknek egész dús pompájával fogadta Zsigmondot látogatásakor, 's meg-

mutatta, mint kelljen a' nagyoknak rangjokkal járó vigalmakat, vendégségeket 's ünnepélyeket szentség- és kegyességgel egyesíteni.

1399-ben történt halála, nem csak szívből szerető férjét, hanem egész népét mély bánatba sülyeszté, Sokáig élt neve sok há-
lás ajakon, sok szép tettét népregekké alakítva. Idővel pedig a'
szentek közé számláltatván imádássá vált tisztelt emlékezete,

PESTI VIZSGÁLÓ.

H i r s z e k r é n y.

Szüret. — Hid. — Égés. — Kerepesi ut. — Budai tunnel.
— A' budapesti szüreték, miután a' szeptemberi egy két hives esőzés követ-
keztében a' kövérebb szőlőfajok rothadni kezdetek, sept. 23-kán kezdődtek
átalában. Némelyek a' Pest városi erdőeskében már ezelőtt 4–5 nappal is
megkezdték a' szedést. A' szőlők többnyire bőtermést, 's ha bár némely
fajok tökélyesen nem értek is, jó bort ígérnek. — Az álló hidhoz
mult hét utóbbi napjaitól kezdve előkészületek tétettek az itt levő angol mér-
nökök által, melyek, a' Nákó-ház és budai éléstár közepén kimérések 's
a' Dunába piloták veréséből állanak. — 21-kén délután Pesten a' Rochus-
kórházon túl a' kerepesi ut melletti vám közelében volt ugy nevezett Gabler-
(másként üveges) fogadónak mindkét oldal-épülete leégett. — A' kerepesi
nagy országutat Pesten igen szépítik az ujan épített számos házak 's jelesen
a' Rochus-kórháznak már épülőben levő észak-napkeleti pompás oldala. —
Készületek tétetvén a' hid elkezdésére Pest 's Buda között, most némelyek-
ben eszükbe jutott a' mult évi Honművészen Novák Daniel ur által közlött
javalat, hogy egy uttal a' hidpálya niveaujában keresztül kellene ásni a' bu-
dai hegyet, 's egy tunnelt nyitni. E' czélra, mint halljuk csakugyan akar
egy társaság alakulni.

FÜLHEGYI.

INNEPLÉS.

A' koreni vásár.

Misem mozdítá annyira elő e' vásáron a' kereskedés kiterjedését, mint
az 1790-ki ukaz, melly rendelé, hogy a' csudatevő kép, melly 1615. óta
Kurskban volt, vásár előtt a' koreni remeteségbe szállittassék, vásár vé-
geig ott maradandó; utóbb a' kurski zárda-előjárók kértére hatázzattá lön,
hogy sept. 12–24-ig maradjon ott. A' képnek ezen áttétele rendkívül sok
zarándokot vont oda, 's a' vásár tán 100.000 vevőt nyert, mennyije az előtt
nem volt. A' vallásnak e' befolyása a' kereskedés előmozdítására most is
egész erejében mutatkozik. Nép és kalmárok nyugtalanul várják közeledé-
sét az örömuapnak, midőn átszállítandó a' kép. Ekkor ide csődül minden. Az
utak telvék zarándokok- 's equipageokkal a' kurski 's más szomszéd kor-
mányzóságok közelebb és távolabb részeiből; társzekerek, marhaeleség, mén-
esbirtokosok, ígás lovak, és paripákkal lassan haladnak roppant karavá-
nokban; Don és Uraltól félvad pusztai lovak falkánként jönnek; minden úton
szokatlan mozgalmat 's munkásságot látni. A' kalmárok egyenesen a' vá-
sárra jönnek, hol husvét utáni nyolczadik héten megnyittatik a' lóvásár, a'

kilenczedik hét elején pedig mozgásba jő az egész tözsérkedés. Kurskba tömördek nép özönlik, 's elfoglalja a nyilvános téreket és utszákat, bevárando a' csudatevő kép kivitelét a' zárdából a' mezőre. Eledele itt száraz kenyér és víz; fekhelye pusztá föld és kő, 's a' legbuzgóbb zarándokok több napig maradnak szabad ég alatt e' szigorú sanyargatásban, minden időváltozásnak kitétetve. — Végre eljő a' várt nap, husvét utáni 9-ik péntek; megzendül az innepélyes meghívás a' miséhez; mozgásban van az egész nép; helyet foglalni siet mindenki, hogy láthassa 's mezőre kísérhesse szent képét az istenanyának. Az istentisztelet 's imádságok végén megjelennek a' zászlók 's kiotok (talapok, melyeken a' sz. képek vitetnek), roppant lámpákkal dúsan fölülkesíttetve, 's a' város minden czéhétől vitetve. A' nép imádkozik; az énekkar hymnusokat énekel, mindünnen harangok zugnak, 's a' püspök, előtte menvén a' zárdai 's világi papság, a' záda melletti templomból a' legutolsó szabad tér közepeig viszi a' képet. Itt megáldja a' népet, 's a' képet átadja a' kormányzónak és más előkelő tisztviselőknek, kik azt a' város székesegyházaig viszik. Itt a' koreni kolostor archimandritája átvevén azt, egy különös gazdag kiotra állítja; a' tisztviselők 's kalmárok némi ideig vinni igyekeznek azt, 's az egész járdalat a' moszkvai kapu felé nyomul a' koreni vásárra vezető uton. A' pompásan földiszitett kiotok, lobogó zászlók, roppant üveg lámpákban égő számtalan tűz, minden rendű, nemű 's korú, ünnepi ruhába öltözött ajtataskodók 120.000-et fölülmuló száma, kiállított robotoló pórok, kik minden helység, minden család jelét, hogy egymástól el ne távozzanak, viszik, uri equipageok 's pórsekerek roppant sora, az útmelleti járdalat után váró emberekkel fődött földek, szomszéd helységek-ből a' kép eleibe siető póresapatok — mind ez a' maga nemében igen festői képet ábrázol; eredetibb 's fönségesb valamit alig gondolhatni. Távurol nem látni sem képet, sem népet, csak poroszlopok kővályornak a' láthatáron, 's csak néha látszanak-át a' lobogók, lámpatűz 's a' képnek megaranyozott kiotja. A' járdalat alatt csudálatra méltó ajtatosság 's csend uralkodik; alig hallhatni lépteit a' mozgó népnek, melly legalább 5 werstnyi tért foglal-el; hymnusok csak gyéren zendülnek-meg félbenszakittatva az ég felé emelt kezekkel csapatonként leboruló nép zajától. Az egész roppant tömeg, mellyhez még a' szomszéd helységekbeli pórok is csatlakoznak a' vásártérre, a' koreni remeteséghez, kíséri a' képet. A' zarándokokat fel nem tartóztatja sem a' tikkasztó nyári hőség, sem a' szakadó eső; mindenik törekszik, ha-csak néhány ölnyre is, vinni a' sz. képet. A' járdalat, Kaminiev helységben, melly mintegy félúton fekszik, rövid pihente után, délutáni 6 vagy 7 óra tájban a' vásárhoz ér. Itt a' koreni remeteség papjai, kalmárok 's pórok a' szomszéd falukból a' vámházig mennek elejébe a' képnek; a' nemesség pedig délután a' kalmáruddvar csarnokaiban tartózkodik. Az archimandrita, ki a' nép kezéből átveszi a' képet, leveszi azt a' kiotról, 's átadja a' kormányzónak és nemesség előjáróinak, kik azt a' nagy téren, szemközt a' kalmáruddvarral, felállított oltárra viszik, 's itt a' legelőbbkelő pap fogadja. Azon perczen, midőn a' térre ér a' kép, harangokhoz, mellyek eladásul hozattak, 's a' téren felaggatvák, siet a' nép; meghuzza azokat a' kép tisztelteére, 's akkor némul-el csak a' zaj, ha elkezdődik a' császári családért 's igaz hitű orosz népért imája a' szent istenanyának. — Ima végével a' püspök hymnusok 's imák közt a' remeteség templomába 's azon forráshoz viszi a' képet, hol az találtatott; ide tolul mindenki látni a' képet 's meríteni

a' forrásból. Másnap mozgásba jő minden; legelső foglalatosság a' sz. képhez menetel, azután barátságos látogatások következnek, 's végre — a' kalmár-udvarbani ügyek.

LIGETFY ANDOR.

KÜLÖNFÉLE.

Csörgőkigyó. — Mintegy 13 éves koromban, mond Willard ur (mint Hoffmann beszéli éppen most megjelent „wild Scenes“ ezimű munkájában). kákáért küldött atyám. Metszésével foglalkozván egy nagy csörgő-kigyót vettem észre, 's körülnézém magam', mivel üthetném agyon; de fegyvert legott nem levén, kandiságom az állat vizsgálására birt. A' kigyó összetekeredve feküdt, 's zörgetyűivel szokott éneklő zajt ütött. Nem sokáig nézém azt, midőn szemeim előtt legfényesb, legélénkebb színek mutatkoztak, melyeket csak képzelhetni, de cssettél utánozni nem lehet, főleg pedig sárga szín, számtalan tarka, kellemes alakokban. Füleimet egyszersmind legjelesb, szende, bonyolt, de legfőbb mértékben melodiai 's lebilincselő hanga gyönyörködteté, millyet sem az előtt, sem azután nem hallék, 's millyet képzeletem más helyzetben alkotni soha képes nem volt volna. Érzém, hogy ellenállhatlanul vonatom a' borzasztó kigyóhoz. Azonban csörgőkigyót sokszor látván, 's meg is ölvén, érzékeim pedig fényképekkel 's kellemes hangával egészen lebilincselve levén, veszélyre elejénte nem is gondolék: de legott megemlékezém arra, mit indianoktól e' kigyó bűhatalmáról hallottam, hinni azonban soha nem tudtam; 's iszonyodva elfordulék, mi csak legnagyobb erőködéssel sikerült. Mig egész erővel tova vonulék, úgy látszott, mintha fejem' láthatlan hatalom huzná vissza, 's erősen meg vagyok győződve, hogy néhány percz múlva nem lettem volna képes eltávozni e' szörnynek közeléből.

LIGETFY ANDOR.

Csererejtvény.

1.	2.	5.	Vedd hosszan, 's az ekét, szekeret lovak általa vonják		
2.	3.	4.	5.	Barmoknak nevezed, így nyugodalmi helyét.	
5.	4.	1.	Látni kopár bércezen, több század erős tövű tölgyén,
Látni mezők táján 's épületek fedelén.		
2.	3.	4.	5.	Vontan fő tagját, fáradtnak szerzi nyugalmát,
És bár borzasztó néha, de enyhet adó.	
3.	4.	5.	1.	2.	Szorgost és heves indulatút nem bélyegez e' név:
1.	2.	3.	4.	5.	Igy ha mi egybe vagyon gyűjtve, nevezni szokás.

HRVTH BLDR.

Előbbi rejtvény: PRÉM.

Kérelem. Közeledvén ez érnek utósó érnegyede, kérettetnek e' lapok fertály éri t. cz. előfizetői, hogy még e' hónap lefolyta előtt méltóztassanak megújítani előfizetésüket az utósó érnegyedre.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.